

Židovsko-křesťanská tradice jako
zdroj ekologické krize?

Lynn White (1907–1987)

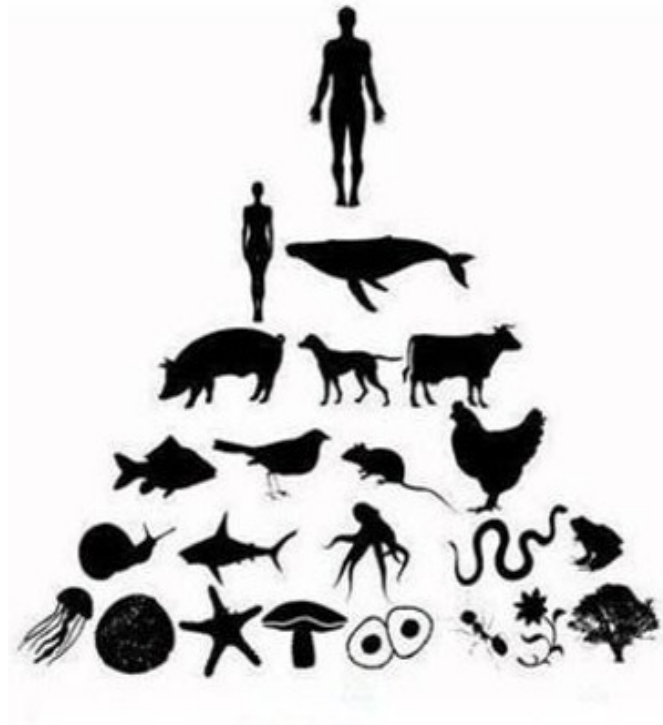

„The Historical Roots of Our Ecologic Crisis“, 1967

- Kořeny ekologické krize
  - Ekologická krize je produktem vynořující se demokratické kultury
  - Vztah k přírodě je podmiňován světonázorem člověka

Židovsko-křesťanská tradice jako zdroj ekologické krize

- Víra v pokrok
- Antropocentrismus a dualismus

- Desakralizace

- Západní „přirozená teologie“

Jak z krize ven? Řešení může být jedině náboženské!

- Mimo křesťanskou tradici?

- V rámci křesťanství?

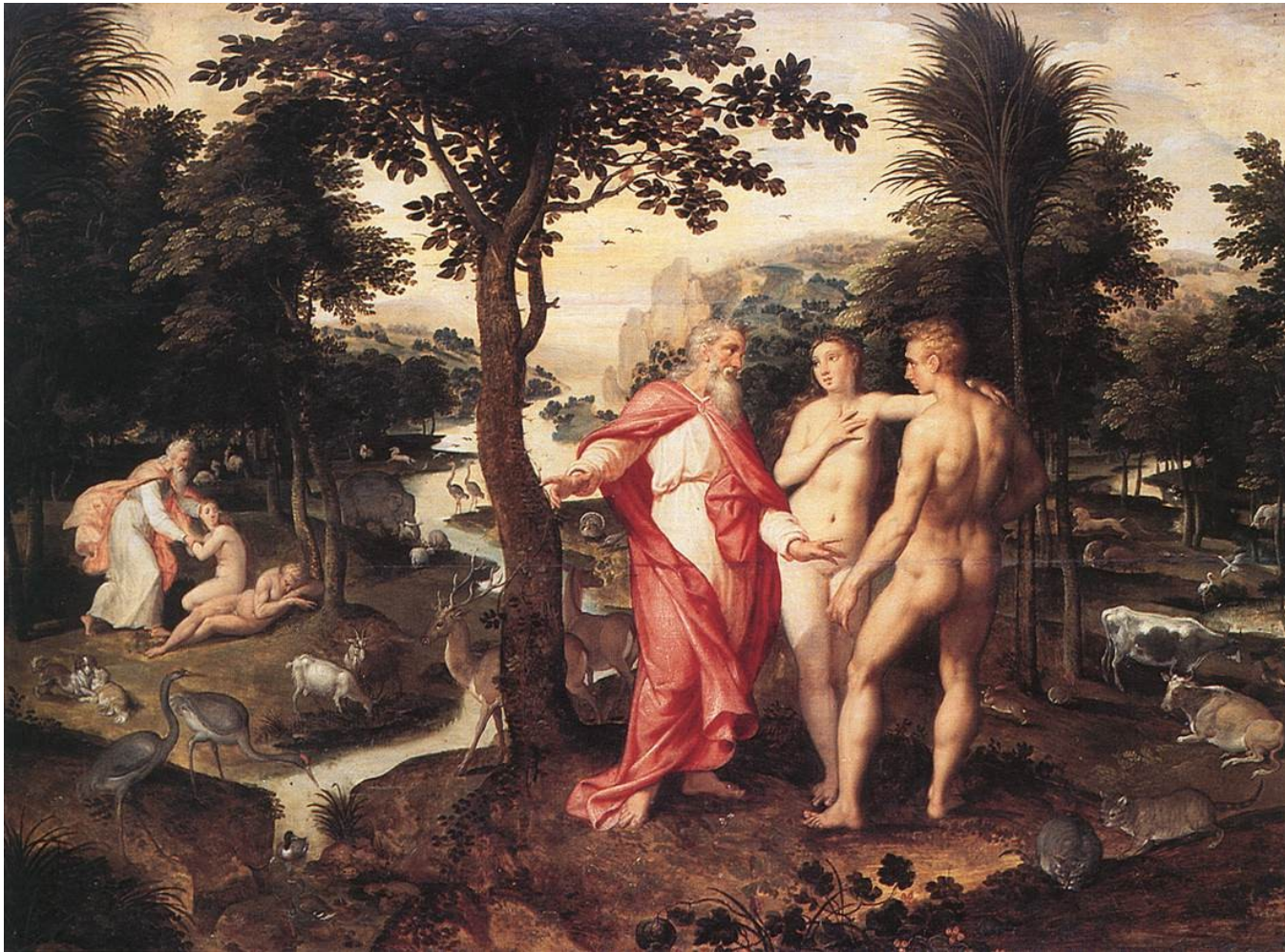

„Continuing the Conversation“, 1973

- Vzpomínka na hady aneb křesťané vs. buddhisté
- Poznatelnost kulturních hodnot
- Role náboženství ve společnosti
- Náboženství jako jediné „kořeny“ ekologické krize?

Jacob de Backer – Zahrada v Edenu, kol. 1580

- Různé reakce na Whiteův článek z roku 1967
- Whiteova odpověď na kritiku

Kritika argumentů Lynna Whitea

- Nacházíme se v ekologické krizi?
- Je s židovsko-křesťanskou tradicí spjata víra v pokrok?
- Je západní křesťanství antropocentrické?
- Je židovsko-křesťanská tradice spjata s desakralizací přírody?
- Je západní věda plodem křesťanské teologie?

Kritika argumentů Lynna Whitea II

- Výklad textu z Genesis 1,28
- Byl František z Assisi heretik?
- Je židovsko-křesťanská tradice kořenem ekologické krize?

Michael S. Northcott (1955) popisuje faktory vzniku ekologické krize (zemědělská revoluce; příroda jako zboží; věda, technika a mytologie pokroku)

Pohled Johna Passmorea
(1914–2004)

Man's Responsibility for Nature, 1974

- Zlatý věk
- Zpráva v Genesi jako ospravedlnění praxe
- Popření jednoznačnosti antropocentrismu v Bibli
- Antropocentrismus jako plod řecké filosofie a jejího spojení s křesťanstvím
- Desakralizace
- Věda a vědecko-technická revoluce
- Křesťanství a jiná náboženství (šintoismus v Japonsku)

Passmoreův závěr

Ekologické problémy může vyřešit jen společné úsilí vědců, techniků, ekonomů, státníků a úředníků.

Pohled Douglase Johna Halla (*1928)

The Steward: A Biblical Symbol Come of Age, 1982

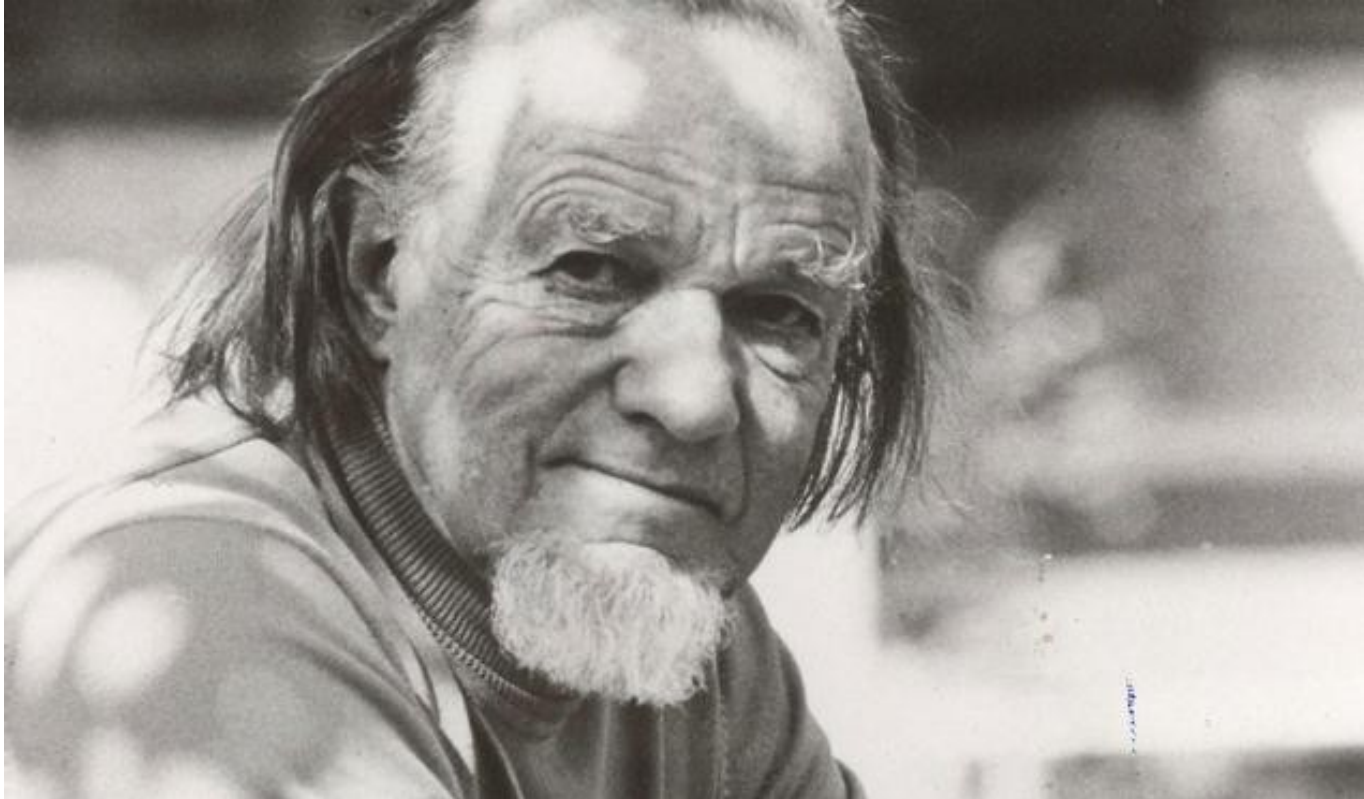

Tři aktuální způsoby stanovení vztahu mezi lidstvem a přírodou

- Lidstvo nad přírodou
- Lidstvo v přírodě
- Lidstvo s přírodou

Pohled Francise Schaeffera (1912–1984)

Pollution and the Death of Man, 1970

Nová senzitivita v 60. a 70. letech

Skupina **Doors** – píseň *When the Music's Over* (album *Strange Days*, 1967)

„What have they done to the earth?

What have they done to our fair sister?

*Ravaged and plundered,
And ripped her and bit her,
Stuck her with knives in the side
of the dawn,*

*And tied her with fences and
dragged her down.“*

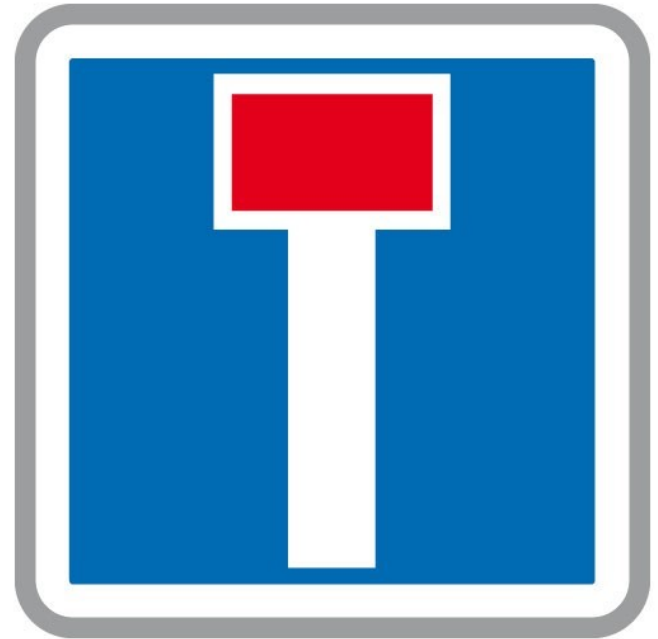

Ve své knize rozebírá Schaeffer článek
Richarda L. Meanse „Why Worry About
Nature“, 1967

- Manko dosavadní etiky – zabývá se jen člověkem
- Zdravý instinkt beatníků a hippies (příklon k zen-buddhismu)
- Poškození přírody zasáhne člověka

Schaefferův postoj – kudy cesta nevede

- Kritika panteismu
- Kritika platonismu v křesťanství
- Kritika egoismu, který přírodě nepřiznává vnitřní hodnotu

Schaefferův postoj – kudy cesta vede – návrat k biblickému pohledu

- Příroda má hodnotu o sobě
- Vymezení vůči
  - evolucionismu
  - platonismu
  - modernímu pohledu

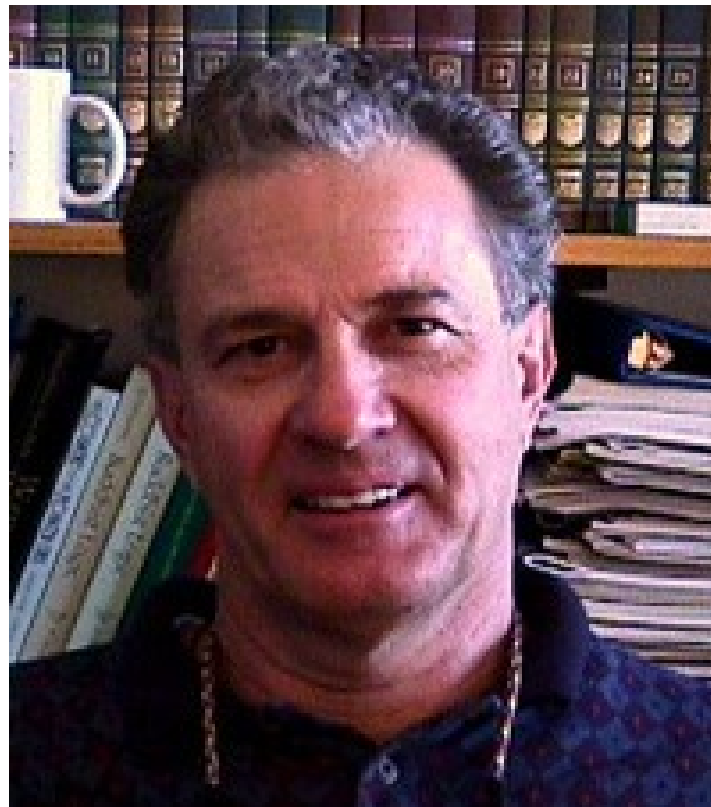
Schaefferův postoj – kudy cesta vede – návrat k biblickému pohledu II

- Postavení člověka
  - V rámci přírody
  - Úkol člověka: přinést uzdravení
  - Zpronevěra úkolu: hřích

Pohled Maxe Oelschlaegera (*1943)

*Caring for Creation: An Ecumenical Approach to
Environmental Crisis, 1994*

Iluze

- Náboženství jako zdroj ekologické krize
- Odborník jako zachránce
- „Zelení spasitelé“ na jedné straně a „zlí vykořisťovatelé“ na straně druhé

Paradox environmentalismu – globální ekologická krize se zhoršuje přes veškerou snahu s ní něco udělat.

Dominantní sociální matrix

- Příroda má pouze instrumentální hodnotu
- Krátkodobé ekonomické zájmy mají přednost před dlouhodobými problémy
- Pokud jsou environmentální rizika ekonomicky výhodná, jsou přijatelná
- Environmentální rizika lze vyřešit technologiemi
- Politika zájmů

Nový sociální matrix

- Příroda má vnitřní hodnotu i instrumentální hodnotu
- Dlouhodobé problémy jsou přinejmenším stejně důležité jako ekonomické zájmy
- Ekonomické aktivity s nevratnými nebo nevyzpytatelnými ekologickými následky jsou nepřijatelné
- Akceptování mezí růstu
- Občanská společnost

Čtyři určující instituce

- Stát
- Obchodní společnosti
- Univerzity
- Církve

